

1. Christus' hart

Ik [ben] zachtmoedig en nederig van hart.
Mattheüs 11:29

Mijn vader wees me op iets waar Charles Spurgeon hem op gewezen had. In de vier Evangelieverslagen van Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes – negenentachtig hoofdstukken Bijbeltekst – vertelt Jezus ons maar één keer iets over Zijn eigen hart.

We leren in de vier evangeliën veel over Christus' onderwijs. We lezen over Zijn geboorte, Zijn aardse bediening en Zijn discipelen. Ze vertellen over Zijn reizen en Zijn gebedsgewoonten. We vinden er lange toespraken en tegenwerpingen van Zijn hoorders die aanleiding geven tot nog meer onderwijs. We leren dat Hij Zichzelf zag als Degene Die heel het Oude Testament vervulde. We lezen in elk van deze vier verslagen over Zijn onterechte arrestatie, Zijn schandelijke dood en Zijn verbijsterende opstanding. Hoeveel duizenden pagina's hebben theologen in tweeduizend jaar tijd niet over al deze dingen geschreven? Maar op slechts één plaats horen we hoe Jezus Zelf Zijn eigen hart voor ons openlegt:

Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.
(Matth. 11:28-30)⁵

Op de enige plaats in heel de Bijbel waar Gods Zoon het voorhangsel opzijschuift en ons een blik in Zijn diepste hart gunt, wordt ons niet verteld dat Hij ‘streng en veeleisend’ is. Hij zegt niet dat Hij ‘verheven en waardig van hart’ is en zelfs niet dat Hij ‘vreugdevol en vrijgevig van hart’ is. Nu Jezus Zichzelf beschrijft, zegt Hij verrassend genoeg: ‘Ik ben zachtmoedig en nederig van hart.’

Laat dit vanaf het begin helder zijn: als de Bijbel over het hart spreekt, of het nu in het Oude Testament is of in het Nieuwe, gaat het niet alleen over ons gevoelsleven, maar over onze diepste beweegredenen. Wat ons ’s morgens uit bed krijgt en waar we over mijmeren terwijl we in slaap vallen. Wat heel ons doen en laten bezielt. Het hart is, Bijbels gezien, niet een deel van onze persoonlijkheid, maar de kern van heel ons wezen. Daarom spoort Salomo ons aan: ‘Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens’ (Spr. 4:23).⁶ Ons hart zegt veel over ons leven. Het maakt ons tot de mensen die we zijn. Het drijft ons in alles wat we doen. Ons hart, dat is wie we zijn.⁷

Nu Jezus Zijn diepste hart voor ons blootlegt en vertelt wat Hem allermeest drijft, noemt Hij twee eigenschappen: zachtmoedig en nederig.

Wie zou ooit zo’n Zaligmaker bedenken?

‘Ik ben zachtmoedig ...’

Het Griekse woord dat hier is vertaald als ‘zachtmoedig’ verschijnt op slechts drie andere plaatsen in het Nieuwe Testament. De eerste zaligspreking zegt dat ‘de *zachtmoedigen*’ de aarde zullen beërven (Matth. 5:5). In de profetie

in Mattheüs 21:5 (waar Zacharia 9:9 wordt geciteerd) staat dat Jezus, de Koning, ‘tot u [komt], *zachtmoedig* en gezeten op een ezelin’. Petrus spoort getrouwde vrouwen aan allereerst te streven naar ‘de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk versiersel van een *zachtmoedige* en stille geest’ (1 Petr. 3:4). Zachtmoedig. Jezus is niet heetgebakerd. Niet hardvochtig, afkeurend of snel geïrriteerd. Hij is de meest begripvolle Persoon in heel het heelal. In Zijn meest natuurlijke houding wijst Hij niet met een beschuldigende vinger, maar staat Hij met open armen.

‘... en nederig ...’

De betekenis van het woord ‘nederig’ overlapt met die van ‘zachtmoedig’. Samen verwoorden ze een kardinale waarheid over het hart van Jezus. Dit specifieke Griekse woord wordt in het Nieuwe Testament meestal vertaald als *nederig*. In Jakobus 4:6 bijvoorbeeld: ‘God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade.’ Meestal verwijst het echter niet naar nederigheid als een deugd, maar naar nederigheid in de zin van behoefteigheid, of voor iemand die gebukt gaat onder zware levensomstandigheden. (Zo wordt het doorgaans ook gebruikt in de Griekse edities van het Oude Testament, vooral in de Psalmen.) Maria kiest dit Griekse woord in het lied dat ze zingt wanneer ze zwanger is van Jezus: ‘*Nederigen* heeft Hij verhoogd’ (Luk. 1:52). Paulus gebruikt het wanneer hij schrijft: ‘Tracht niet naar de hoge dingen, maar voegt u tot de *nederige*’ (Rom. 12:16). Daarmee bedoelt hij de mensen die bij velen niet in tel zijn. Niet de gangmakers van het feest, maar eerder degenen die de gastheer doen ineenkrimpen met hun verschijning.

Als Jezus zegt dat Hij nederig is, bedoelt Hij dat Hij *toegankelijk* is. Ondanks al Zijn oogverblindende heerlijkheid en

stralende heiligheid, Zijn ongeëvenaarde uniekheid en andersheid, is geen mens ooit toegankelijker geweest dan Jezus Christus. Hij stelt geen voorwaarden. Je hoeft jezelf niet in allerlei bochten te wringen om tot Hem gaan. Warfield schreef bij Mattheüs 11:29: 'Niets in Zijn leven heeft diepere indruk gemaakt op het gemoed van Zijn volgelingen dan de edele nederigheid van Zijn handel en wandel.'⁸ Wat is ervoor nodig om in Jezus' armen gesloten te worden? Dat is eenvoudig: open jezelf voor Hem. Meer heeft Hij niet nodig.

Vers 28 van ons tekstgedeelte in Mattheüs vertelt expliciet wie er in aanmerking komt voor gemeenschap met Jezus: 'Allen die vermoeid en belast zijn.' [De kanttekenars van de Statenvertaling wijzen erop dat het eerste ook vertaald kan worden als 'u die tot vermoeidheid werkt'. Dit komt overeen met de Engelse vertaling: 'All who labor.'] Je hoeft je eigen last niet af te leggen en jezelf niet bijeen te rapen voordat je naar Jezus komt. Juist omdat je die last meestorst, mag je tot Hem gaan! Hij vraagt geen betaling, maar zegt: 'Ik zal u rust *geven*.' Dat is een geschenk. Werk jij hard om in wat rustiger vaarwater terecht te komen? Ga je gebukt onder de last van omstandigheden waar je niets aan kunt veranderen? Jezus Christus wil dat je rust vindt bij Hem en Zijn verlangen daarnaar is groter dan dat van jezelf.

'Zachtmoedig en nederig.' Dit is het hart van Christus, zoals Hij Zelf getuigt. Dit is Wie Hij is. Liefdevol. Open. Uitnodigend. Tegemoetkomend. Begripvol. Gewillig. *Als men ons vraagt één ding te zeggen over Wie Jezus is, beamen we Zijn eigen onderwijs als we antwoorden: zachtmoedig en nederig.*

Dit is Hij niet voor iedereen, zonder onderscheid. Dit is Hij voor wie tot Hem komt, wie Zijn juk op zich neemt, wie het tot Hem uitroept om hulp. De paragraaf die aan deze woorden voorafgaat, geeft ons een indruk van Jezus' omgang met onboetvaardigen: 'Wee u, Chórazin, wee u Bethsáida. (...) Doch Ik zeg u dat het den lande van Sódóm verdragelijker zal zijn in de dag des oordeels dan u' (Matth. 11:21,24). 'Zachtmoedig en nederig' betekent niet 'weekhartig en slap'. Maar voor boetvaardigen geldt: hun zonden, zwakheden, onzekerheden, twijfels, angsten en mislukkingen zijn nooit groter dan Zijn liefde. Want Zijn nederige zachtmoedigheid is niet een houding die Hij zo af en toe eens aanneemt, en dan meestal ten opzichte van anderen. Hij *is* zachtmoedig. Dat is Zijn hart. Jij en ik kunnen net zo min onze oogkleur veranderen als Hij kan ophouden zachtmoedig te zijn. Het christenleven is onvermijdelijk een leven van hard werken en zware krachtsinspanning (1 Kor. 15:10; Fil. 2:12-13; Kol. 1:29). Jezus liet daar geen misverstand over bestaan (Matth. 5:19-20; 18:8-9). Hier in Mattheüs 11 belooft Hij 'rust voor uw ziel', niet 'rust voor uw lichaam'. Maar alle christelijke arbeid komt voort uit gemeenschap met de levende Christus Die zachtmoedig en nederig is. Hij verbaast en sterkt ons met Zijn grenzeloze goedheid. Alleen als we deze liefdevolle goedheid steeds dieper leren kennen, kunnen we het christenleven leiden waar het Nieuwe Testament ons toe oproept. Alleen als we Zijn goedheid indrinken, zullen we op al onze wegen een hemelse geur achterlaten. Alleen dan verrassen we de wereld met glimpen van een goddelijke vriendelijkheid die te groot is om te klein te kunnen zijn. Dat soort vriendelijkheid vinden we in onze tekst. Het woord dat hier met 'zacht' vertaald is, 'Mijn juk is zacht', moeten we

goed begrijpen. Jezus zegt niet dat we geen pijn of moeite zullen kennen. Dit Griekse woord wordt elders vertaald als 'goedertieren' of 'vriendelijk'. Bijvoorbeeld in Efeze 4:32: 'Zijt jegens elkander *goedertieren*, barmhartig' (zie ook Rom. 2:4). Zie je nu wat Jezus in Mattheüs 11 eigenlijk zegt? Een juk is de zware kruisbalk die runderen krijgen opgelegd om hen te dwingen een ploeg door de akker te trekken. Jezus gebruikt dus een soort ironie. Hij zegt dat het juk dat Zijn discipelen opgelegd krijgen, in feite geen juk is. Want het is een juk van vriendelijkheid. Wie kan dat weigeren? Dat is alsof je een drenkeling toeroept dat hij een reddingsvest moet aantrekken, waarop hij schreeuwt: 'Bekijk het! Mooi niet! Dit is al moeilijk genoeg, verdrinken in deze onstuimige golven. Het laatste wat ik nodig heb, is de extra last van een reddingsvest rond mijn lijf!' Zo doen wij. We belijden Christus met onze lippen, maar vermijden vaak de nauwe gemeenschap met Hem omdat we Zijn hart zo slecht kennen. Zijn juk is zacht, Zijn last is licht. Dat wil zeggen, Zijn juk is geen juk en Zijn last is geen last. Wat helium doet met een ballon, doet Jezus' juk met Zijn volgelingen. Hij houdt ons gaande door Zijn eindeloze zachtmoedigheid en uiterst toegankelijke nederigheid. Hij ontmoet ons in onze nood en ons gebrek; daar wil Hij wonen. Hij wordt het nooit moe Zijn liefdevolle armen om ons heen te slaan.

Dit is niet hoe we van nature over Jezus Christus denken. De oude Engelse pastor Thomas Goodwin helpt ons iets beter te begrijpen wat Jezus hier nu werkelijk zegt.

Mensen zijn geneigd er ongunstige gedachten over Christus op na te houden, maar Hij vertelt hun daar [in Mattheüs 11] wat Zijn hartsgesteldheid is om zulke harde gedachten over Hem te voorkomen en hen juist tot Zich te lokken. We zijn geneigd te denken dat Hij, vanwege Zijn grote heiligheid, streng en nors is jegens zondaars en hen niet kan verdragen. 'Nee,' zegt Hij: 'Ik ben zachtmoedig; vriendelijkheid is Mijn aard en inborst.'

Wij projecteren de verwrongen mores van de wereld op Jezus. De menselijke natuur zegt: hoe rijker je bent, hoe sterker je geneigd bent neer te zien op de armen. Hoe knapper je bent, hoe meer afkeer je hebt van minder aantrekkelijke medemensen. Zonder het te beseffen, gaan we er stilzwijgend van uit dat de Hoge en Verhevene er vergelijkbare moeite heeft om dicht bij verachtelijke en onreine mensen te komen. Zeker, Jezus komt dichtbij, dat geven we toe – maar Hij knijpt vast Zijn neus dicht. Deze opgestane Christus is tenslotte Degene Die God 'uitermate verhoogd' heeft. Op een dag zal elke knie zich buigen in Zijn Naam (Fil. 2:9-11). Zijn ogen zijn als een vuurvlam, Zijn stem is als het bulderen van vele wateren, uit Zijn mond komt een scherp tweesnijdend zwaard en Zijn gezicht is zoals de zon schijnt in haar kracht (Openb. 1:14-16). Met andere woorden, de onuitsprekelijke glans en luister van deze Christus zijn onmogelijk in woorden te vatten. Hij is zo onnoembaar ontzagwekkend dat alle spraak verstomt bij het zien van Zijn glorie.

Déze Christus is het Wiens diepste innerlijk zachtmoedig en vriendelijk is.

Goodwin zegt dat de hoge en heilige Christus niet terugdeinst voor vuile zondaars en mensen die verdoofd zijn door

het lijden. Hij raakt hen juist zo graag aan. Hij kan niet op afstand blijven staan. Van nature denken we dat Jezus ons aanraakt zoals een jongetje voor de allereerste keer een naaktslak aanraakt. Je ziet het voor je; voorzichtig en met een vertrokken gezichtje steekt het ventje zijn hand uit en zodra hij iets voelt, slaakt hij een kreet van afkeer en trekt hij zijn meteen zijn armpje terug. We gaan ervan uit dat de opgestane Christus ons 'streng en nors' benadert, zoals Goodwin zegt. Daarom hebben we een Bijbel nodig. Onze aangeboren opvattingen geven ons een God die op ons lijkt. De God Die in de Schrift wordt geopenbaard, breekt onze aangeboren vooringenomenheid af en verrast ons met Zichzelf: de God Die oneindig volmaakt én oneindig zachtmoedig is. Ja, Zijn volmaaktheid *omvat* Zijn volmaakte zachtmoedigheid. Zo is Hij. Hij is zachtmoedig. Dat zei Jezus Zelf.

Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.